

"Emr-i hakiki" ile "emr-i sabit" kavramlarını izah eder misiniz?

Emr-i sabit ya da emr-i hakiki: *Allah'ın kudret ve irade sıfatı ile yarattığı ve kainatta sabit olup değişmeyen her bir hakikate denir.* Mesela sıcaklık, ışık, güzellik, madde sabit birer emir ve hakikattirler... Bunların kainattaki miktarı nisbi hakikatlere kıyasla daha azdırlar. Zaten nispi hakikatler de bu sabit hakikatlerin aralarındaki bağ ve orantılardan ibarettir.

Mesela sıcaklığın sabit bir hakikati vardır, lakin soğuk denen nisbi ve farazi hakikat devreye girince, sıcaklığın milyonlarca nispi derece ve hakikatleri ortaya çıkıyor. Üstad Hazretlerinin,

"Hakaik-ı nisbiye denilen şeyler, kâinatın eczası arasında bulunan rabitalardır."

sözü bu manaya gelmektedir. Buradaki ecza sabit hakikat aralarındaki rabita denen bağlar ise, nispi ve farazi hakikatler demektir.

Hakaik-i Nisbiye : Allah'ın **irade** ve **kudret** sıfatına konu olmayan, yani ona taalluk etmeyen ve hakikatte varlığı olmadığı halde, bir başkasına nispet veya kıyas edildiğinde varlığı anlaşılan ve bilinebilen hakikatler demektir.

Büyük-küçük, sağ-sol, ön-arka, üst-alt birer nisbî emirdirler ve bunların hiçbirisi de mahlûk değildirler. Bunlar ancak sabit hakikatlerin aralarındaki sınırsız oranların ve değerlerin açığa çıkmasında birer itibari ölçülerdir.